

UNIVERSUL LITERAR

ABONAMENTUL
L. I 2,60 ANUAL
Abonamentele se 'ac
numa' pe un an.

COLABORATORII ACESTUI NUMĂR
V. Mestugean, C. A. I. Ghica, C. Scurtu, I. C. Vissarion, Ion Dragu, Ana
Codreanu, V. Vlădescu-Albești, Victor Anestin, N. Ținc, etc., etc.

ANUNCIURI
Linia pe pagina 7 și 8
- BANI 20 -

La glasul României!

Ecourile săptămânii Războiul anecdotic

Sunt 16 de ani de când, după îndelungate vremuri de sbucium și restriște, s'a realizat visul românilor din Muntenia și din Moldova de a se uni sub acelaș sceptru.

Visul acesta s'a realizat grație patriotismului Domnitorului Alexandru Ion Cuza și al bărbaților luminați ce-l înconjurau.

Unirea atât de dorită a celor două țări surori, s'a împlinit. A fost Muntenia cât și Moldova au format un trup și un suflet și au făurit România de azi, mare, glorioasă, plină de avânt și noi speranțe.

Ziua de azi, care marchează o dată memorabilă în istoria României, e deci o zi de mare sărbătoare națională.

În ziua aceasta solemnă, inimile tuturor bunilor români trebuie să se îndrepte cu recunoștință către marii bărbați ai neamului cari au făurit Unirea; întreaga suflare românească trebuie să binecuvânteze memoria lor.

Dar Unirea Principatelor n'a fost decât un pas spre realizarea idealului românimei. Generația uriașă din 1859 n'a desăvârșit întreaga operă. Ea a împlinit însă partea cea mai grea: contopirea a două țări surori pentru a forma un mănunchiu puternic întru realizarea aspirațiilor mai depărtate.

Generației de azi îi incumbă datoria de a traduce în fapt idealul național de a uni sub cetele aceluiaș steag pe românii de pretutindeni.

Marele evenimente prin cari trecem face cu puțință, aproape pe neașteptate, realizarea marilor aspirații ale neamului.

Generația de azi e cea mai fericită din generațiile ce s'au succedat aducând contribuția lor la propășirea Patriei; e cea mai fericită, căci e chemată să realizeze cel mai mare act din viața românilor.

Alipirea Ardealului și Bucovinei la Patria mamă, cu cei patru milioane de români din acele țări românești va transforma România de azi, ciopârțită în cursul veacurilor de vecini puternici și hrăpăreți, într-o Românie mare, întreagă și puternică care va trăi în veci și va lumina partea a-cesta a Europei ca un far de cultură și civilizație.

Bazați pe spiritul de prevedere și pe patriotul fruntesilor, pe curajul și valoarea glorioasă armate române și pe spiritul de jertfă a românilor, avem neclintită speranță că aspirațiile legitime și sfinte ale românismului se vor realiza în scurtă vreme.

Și nu ne este îngăduit să învinim măcar că va trece multă vreme pentru ca falnicii Carpați să înceteze de a mai fi o linie de frontieră.

Să privim deci cu încredere spre viitorul apropiat care ne va aduce realizarea unor aspirații așa de înalte și care ne face să întrezărim de pe acum zorii unei sărbători și mai mari și mai strălucite ca cea de azi, aceea a Unirii romnilor de pretutindeni sub sceptrul Regelui României Mari.

Metagora

„Teritorialii de fier“.

„Când ești soldat, dacă ți-e foame nu mănânci, dacă ți-e sete nu bei, dacă ești rupt de osteneală, continui să mergi“, — glăsuia un ordiu de zi francez.

Dar sunteți cu atât mai mult militari, când în besna nopților, pe drumuri infundate, veți ocupa mereu tranșee, unde veți da de apă până la genunchi. Acolo veți fi în neputință de a înălța capetele, ca să nu fie fulgerate de gloanțele unui dușman, pe care nu-l puteți vedea.

Și continuând să ocupați mereu tranșee, veți ajunge să fiți transformați în blocuri de pământ. Atunci vă veți odihni și pe drept vi se va zice, „teritorialii de fier“, căci veți fi învins toate greutățile și veți fi doborât horda inamică.

*

Un specialist în evadări.

Germanii asezaseră o mitralie în fața „farte aproape de o fermă, unde stău, cu sunt soldați francezi. Căpitanul francez a îndurat 24 de ore în cea mai perfectă tăcere această captivitate. Pe urmă a îngăduit soldaților să evadeze, care cum putea. Au plecat mai mulți, dar după câțiva pași de înaintare au căzut morți. Unul însă se strecură încet, tiptil, viclean până'n marginea satului, ocupat de francezi. Aici ajunse în fața unui zid înalt de 3 metri

Ce să facă? Cum să-l sară, căci orice încercare-i fusese zadarnică?

Tochmai atunci însă tunurile din sat au început să lată în trupa germană descoperită lângă fermă. Soldatul ieși în câmp deschis. Gloanțele mitralierelor dușmane îl urmăreau. — unu chiar îi găurise capeta — și totuși cu nădejdea, că va fi apărut de tractoria tunurilor din sat înainta, înainta din greu, flămând de 48 ore. În cele din urmă, sleit de forțe, a căzut. După câteva ore s'a sculat.

Germanii îl păzeau și deci nu putea să facă nici o mișcare. Obuzele franceze îl amenințau, crezându-l neamț. Se înopă în stărsit și se țări pe brânci din nou până la zid, unde întălni sentinelele franceze, care l'au recunoscut și l'au ajutat să intre în sat.

A doua zi a auzit că toți foștii lui camarazi, din fermă, fuseseră făcuți prizonieri.

*

Fapte austriace.

Armata austriacă a intrat în satul Preniașor — Serbia — Comandantul a ordonat, ca mai multe persoane notabile să fie împușcate. Tot atunci au fost confiscate toate mărfurile și proviziunile, ba au fost luate din case toate obiectele, care a-

veau o oarecare valoare, — în special zestrea fetelor.

Când însă Austriacii au fost siliți să se retragă au dat foc satului. Nu s'au mulțumit însă cu atât.

Pe măsură ce incendiau case, si-liau sub amenințări de moarte, sub terorizări brutale pe bieții oameni să intre în case, ca apoi să li se dea foc cu casă cu tot.

S'au găsit apoi corpuri de femei carbonizate, — ținând la sân în îmbrățișări strânse și impietrite de moarte, copilași. S'au găsit copii asfixiați, cu dinții rupți, cu gura zdrobită de încercări de a rupe ușile ca să iasă. Și s'au mai găsit urme de nebunie oribilă provocată de groază, căci multe din aceste corpuri carbonizate, erau cu stomacul sfâșiat, cu gâttele rupte.

*

Strategemă fericită.

O secție dintr'un batalion de vânători alpini era obligată după o rezistență înverșunată să-și evacueze tranșeele. A doua zi dis de dimineață, doi sergenți voră să se ducă în fostul lor tranșee, ca să ia sacii lăsați acolo de oamenii secției lor. Și au plecat. Pe când un sergent intrase în tranșee și înmăna altuia, rămas afară, sacii, se năpustiră ca la 30 de nemți în tranșee. Sergentul dinnăuntru, pentru o clipă încercenise, dar își reveni numai decât și strigă: „Batalionul 7. afară“. În timpul acesta, sergentul de afară sări în spatele unui german, care vrea să împungă cu baioneta pe cel dinăuntru. Iar ceilalți nemți, auzind ordinul, ca un batalion să iasă din tranșee, au făcut stânga sprejur.

*

Condițiunile engleze de înrolare.

Pe zidurile din pietele publice din Anglia, sunt placardate următoarele condiții de înrolare în armata engleză:

- 1) Dacă ești voinic, dacă ai de la 19—35 ani ești mulțumit de ceace faci acum?
 - 2) Te simți fericit, când vezi pe stradă oameni de vârsta ta, purtând uniforma regelui tău?
 - 3) Ce-o să spui tu mai târziu, când vei fi întrebat: „Tu unde erai în timpul războiului cel mare?“
 - 4) Ce vei răspunde copiilor tăi, cari te vor întreba: „Tată, tu de ce n'ai fost soldat?“
 - 5) Ce-ar deveni regalul, dacă toți ar sta ca tine acasă?
- Inrolează-te numai de cât și Dumnezeu să-ți fie Sufriajutor.

*

Cererea unui ranit.

Într'un spital din Viena, împăratul Franz-Iosef vizita spitalul, se opri

la căpătâiul fiecărui ranit și-i spunea câte ceva de îmbărbătare.

Ajuns la patul unui ranit, care se vălta îngrozitor, împăratul zise:

— Ce-aș putea să fac pentru tine, băiete?

— Să ordonați, Sire, să mă omoa-re, căci degeaba mă mai chinuesc. Îmi sunt retezate amândouă picioarele.

Împăratul păli, se sprijini de brațul unui ofiter și plecă îndată din spital.

Baronul de la Roche

Goana pe moarte și viață

— Un episod din războiul de la 1870—71 —

Un apartament distins aranjat, în care domnește un mare sgomot.

Două lumânări de ceară împiantate pleziș luminează moderat sala cea mare; mai multă lumină o dă un trunchiu de brad răsturnat pe covorul persian ale cărui crângi se află în căminul de marmură și ard acolo cu flăcări mari.

Scântele sar și cad; ele părlesc stofta prețioasă a mobilierului.

Lângă foc seade, un soldat trunchiul de brad mai mult în flăcări.

Pe sofa sunt întinși ofițeri cari dorm înbrăcați și încălțați cu cisme cu piteni.

Se aude des tropot de cai. Pendula de bronz tocmai suna ora 11.

Ușa camerei laterale este deschisă repede; intră un ofiter superior, care ține în mâna stângă o hartă a statului major; este șeful statului major, nici o urmă de oboseală nu se vede pe fața lui.

Unul dintre ofițerii de pe sofa se deșteaptă, se ridică repede și se înclină cu respect înaintea superiorului său.

— Frumos, scumpul meu M., că ești la îndemână. Trebuie să încaleci imediat și să pleci.

— Eckert, pune șezau pe Said.

Soldatul se ridică, făcând o mută acasă și plecă.

Șeful zise mai încet: Adversarul a înaintat către noi și armata noastră a doua. Generalul V. trebuie cu orice preț să facă deja mâne cauză comună cu noi.

Cu forța nu putem nimic; un singur călăreț poate reuși.

— Să încerc?

— Nu, să nu încerc. Trebuie să eșecut; de carece soarta întregii armate depinde de aceasta.

— Ordonați dăle colonel. Vi rog să-mi dictați ceace am de raportat.

— Nu se poate.

— Dar marea răspundere?

— O veți avea, de sigur. Ceace-ți spun este un secret sigur, pe care nimic nu-l trebuie să-l știe. Așa dar ascultă cu atențiune.

Șeful dădu șoptind indicațiunile arătând cu degetul situația pe hartă, apoi li spuse să nu aibă la el nici o hartă care ar putea fi de folos inamicului.

Colonelul strânse cu căldură mâna căpitanului, zicând: Pleacă cu Dumnezeu! După aceea se duse în camera sa.

Adjutantul scoase din portofolul diferite hărți, le cercetă într'un pachet și le dădu una dintr'ofițerii de pe sofa și apoi plecă în puterea nopții.

Castelul din parc se afla cu mult departe de călăreț; ultima încălzire a ferestrelor iluminate dispăruse.

Ofițerul trecu printre pădurice, acum el putu recunoaște altături de drum conturile întunecate a izvoarelor ce tăbărau. Pe drumul moarte calul o luă la trap. Noaptea de Noembrie acopereau cerul; un vânt ușor adia din dreapta. Era foarte rece.

Domnea un întunec adânc, abia se putea vedea la căți-va pași.

ROMANȚA

*Te-ai dus și cine știe de te-oi vedea vre-odată
Și zilele vor trece merru ca altă dată,
Și totuși cât de grele îți vor părea acum
Când ochii tăi cei negri nu-mi vor sămbi în drum.*

*Te-ai dus și totuși încă te-ăștept înfrigurat.
Mi-e înimă pustie și dorul m'e'nfrânat;
Te-ăștept și nu pot crede că totul e sfârșit
Când risul vieții mele e încă n'implinit...*

*Te-ai dus, căci poate altă iubire se trezi
În tine; dar acumă voi plânge-o 'ntreagă zi,
Voi plânge 'ntoldeana, căci dragostea-mi nebună
Atâta dor într'ansa și patimă adună.*

*Și-or trece-atâtea zile în cari mereu plângând
Mă voi gândi la tine, dar n'ai să-mi vii nici când,
Căci alle vise iarăși te vor mâna'nainte
Și cine știe dacă vei ține încă minte
Pe-acela care'n taină te-avea pe veci în gând...*

Constantin A. I. Ghica.

Din ce în ce pălburile deveneau mai rare.

— Faceți 12 kilometri, așa dar a patra parte din drum! Și năsoțiți-vă! Acum prudență!

Din depărtare se auzea un șgomot. La colitură drumului în șosea, el se opri și asvârși.

Auza trepote de cal pe drumul țării putea să fie 6—10 cai.

Repede câțiorul cărții calului de pe șosea, el pârâ înși imediat pământul de sub picioare, sări sigur jos pe o livadă înșă. În apropiere se aflau tufări.

În călărind trecu în trap călăreții venind din partea dușmanilor; Din singuraticile cuvinte rostite era sigur că sunt inamici.

Calul sta cu un zid. Ultimul șnet dispăruse. Ofițerul își continuă drumul mai repede, căci trebuia să recâștige timpul pierdut. La dreapta și la stânga orizontal apărea ușor colorat în roșu. Era reflexul focurilor livuakurilor inamice.

De odată calul vru să se oprească, el se prăvăli peste cap într-o afundătură, îngropând pe călăreț sub el. Șoseaua era tăiată curmăzis printr-o groapă adâncă de trei metri și cu pereți verticali. Din cauza întunericului nu se putea vedea această piedecă. Calul grav rânit gemea.

Coifuluri tari ale groapelor apăsau pe călăreț de a fi stăvilit. El se strădui cu mare greutate să iasă de sub cal și apoi să se cătorească să iasă din groapă. El simțea durerea numai în regiunea interostală, dar că almintrelea era nevătămat. Animalul era pierdut.

Din depărtare răsunau șgomote de voci; accidentul de sigur că fusese auzit, în tăcerea nopții. Nourii se mai răspira, se făcuse mai lumină.

Acum sosi în galop un călăreț care se opri lângă groapă și cercetă.

— Înainte, aici! strigă el oamenilor săi, cari alergară în grabă.

La acest moment piciorul stâng al călărețului inamic fu smuls din șea de un pumn viguros și apoi aruncat astfel în câț cazu lângă calul său. Dar pe când sprintenul căpitan apuca frâncă calului, cel căzut ridică revolverul — dar fără a rosti o vorbă și lăsă jos. Sabia căpitanului îi străbătuse gâtul. După un minut galopă pe lângă infanteriștii cari alergară, un călăreț care le strigă ca să se gălăsească. Îndrăznețul ofițer îmbrăcat cu mantaua și având pe cap coiful adversarului rânit, și care cunoștea foarte bine limba inamicului trecu prin linia dușmanilor. Dar toate acestea, la reîntoarcere stăruie lăuniala și fu umărit. El pătrăsi șoseaua și o luă în goana mare. Acum începu lupta pe viață și pe moarte. Coiful îi căzu din cap. Trei dintre urmăritorii aproape îl ajunseră. Două dintre ei călăreau aproape alături. Ofițerul bătea calul cu latul sabiei. Căpitanul primi o lovitură de sabie, dar mantaua care fălăia făcu inofensivă lovitura.

Deodată răsună dintr'un colț o salvă de puști. Trei cai căzură cu călăreții lor; căpitanul rămase drept. Strigând tare spuse cine este, comandantul gardei îi arată direcțiunea. În pas se apropie de localitatea indicată.

În fata unui grup de ofițeri căzu gemând de pe cal, și fu luat pe brațe.

Îl se dădură reconfortante; el raportă cu voce înecată și cu întreruperi, așa în cât numai generalul îl auzi. Călăreții se răstăseră.

Căpitanul termină cu greutate raportul: devenind palid ca ceara. Se chemă ajutor în grabă. Dar — un suspin și el rămase întins pe iarba.

Fusese nemerit în pătece, iar două coaste îi erau rupte.

C. Scurta

PREGĂTIRILE MILITARE ÎN FRANȚA

Generalul Gallien, guvernatorul Parisului, trecând în revistă pe cei 3000 de boy-scouts (cercetași) din Paris

Sufletul păcătosului

de I. C. VISSARION.

Era pe vremea secerișului de grâu. Venisem acasă de la sacare de pe la nimiciz; isprăviseră de tot și mi se urise tot pe câmp pe câmp. Pe seară mi ieșii planul să mă duc la pește cu alătul de noapte și să fac rost pentru a donazi de o legumă mai cu gust. Seara după ce mâncai, îmi luai băeatul după mine și pornii la răstăoacă; eu cu alătul și băeatul cu ostrețele în brațe. Eu nu stătușeră să fac gardușuri pe ici și pe colo, cum se obișnuiesc, ci îmi făcusem ostrețe și le întindeam pe gâră unde îmi venea la socoteală. Lăsam liber doar locul unde țineam cu alătul.

În seara aia mersei cu băiatul în dosul cimitirului, la beutul unde fusese moara veche. Sunsesi nădragii și întinsei ostrețele la vale de ochi. Mai pândisem cu acolea de câteva ori, și prinsem pește. Aveam doi pari sdraveni bătuți în apă și dacă puneam o blană, cu un cap pe mal și cu altul pe capul parilor, patu de pază era gata. După ce îmi așezai ostrețele, pusei blana pe pari și oșii afară din apă să mă încălz, să'm reglez alătul și să mă așez la pândă. Băeatul seșea pe mal. După ce mă regulai din toate, pusei alătul în gura lăsată, așa la muchie și așteptam cu picioarele întinse pe pătuțac. Băeatul picota pe mal. Ce 'mi veni mie, zic, să spui băeatalui să se culce mai bine.

— Măi taică, mă...

— Ce tată?

— Uite ieși mai pe mal și duc-te colo unde e iarba aia, așterați zăglia și culcă-te bine; că aci picotând, șar putea să cazi în apă; ori culcându-te chiar acolea pe vreasu-

rite alea, o fi vr'un șarpe și... Două-le fereste...

Băeatul mă ascultă și se duse de se culcă unde îi arătasem. Eu ridicai și luai vre o trei mrenite de câte o selcioapă.

— Culcă-te taică, că rost de pește o să fie...

— Ai luat ceva tată?

— Trei mrenite.

Băeatul se culcă jos. Luna se ridică plină pe d'asupra Nucitenei. Arunca o lumină de se vedea așa de bine, că ai fi putut citi pe carte. Trecu așa ca un ceas. Pește luam mereu și asvârleam pe mal într'o gropiță, ce o aveam făcută de mult. Apa văjia blănișor pe sub pătuțac și luna arunca pe deasupra ochiului o strălucire, de parcă mai era și acolo pe apă o lună plină și-un cer albastru. Mi-era cam frig și mă cam șgârceam sus pe pătuțac.

Auzii la deal de mine, la începutul ochiului o fiftitură... „fi-fi-fi... fi-fi fi” ca de boboc de găscă. Ascultai eu bine și mă încredințai că boboc de găscă este. Peștele isbea acum în alătul una într'altă și cu ridicam și asvârleam mereu. Îmi făcui socoteala: „De unde să fie bobocul ăla pe gâră, și noaptea?... O fi vre-unul rătăcit de cu ziua, ori scâpat din ghiara vre-unei cocăi și acum se lăsa și el pe gâră la vale „Fiftiala se apropie mereu. Mă uitai și văzuți bine un boboc de găscă, ciortan colca, ca aceia când încep să le dea tullele. Ce zisei eu: „O să-l prinz în alătul și o să duc acasă și pește și... carne de boboc”. Mă așezai pe pândă nemișcat. Bobocul veni în raza lunii din ochi, se da afund, ieșea, turbura strălucirea apei, o încrețea, făcea a-

pa, de juca la ochi-mi ca niște flacări care șar sînge și șar aprinde înfrum. „Stai tu, că tot el meu ești” gândeam eu, și numai ridicam alătul de loc, deși peștele izbea la pânza lui por-poc una într'altă.

Bobocul veni la ostrețe și se opri cu ochii la mine. Nu era în gura unde țineam alătul.

Veni în gura alătului și se opri în loc în vierul apei. Ședea ca țintuit acolo, nu-l mișca vierul apei nici într'o parte nici în alta.

Lucrul ăsta mi se păru ciudat. Boboc crece să stea pe loc în vierul apei, să nu fie mișcat câtuși de puțin, nu se putea. Sub pânza alătului nu era venit, că ași fi ridicat. Așteptam să se mai lase o leacă și să ridice. El însă piccă drept la pătuțac și iar se opri.

Mă uitai țintă la el, și vedeam așa de bine de ași fi fost în stare să-i înnumăr țigăii. Mă pomocii că începui la mine: „Căsss... Căsss...” Măi... Un boboc așa mic, să știe căștii ca găștile ale bătrânel! Veni până sub mine căștind. Eu... hapt să-l apuc cu mâna. El: hole afundu. Pătul mâncate-ar baracanții!... Era gata-gata să caz în gâră după pătuțac. Mă gândii: asta nu pare să fie boboc... e el altă naseraconie.

Se duse în dreptul alătului și iar sta și căștia la mine.

— Du-te! și ridicai alătul și el trecu în vale. Mă uitai după el se ducea glont pe jumătatea apei. Băiatul se auzea horecând în iarba.

Mai trecu nițel și auzii, tot la începutul ochiului și la colul malului: buuu... apa, de parcă ar fi căzut un mal. Ce zisei eu: malul!... s'a dărâmat undeva. Pește iar începu să iau.

Auzii iar: buuu... și văzuți că se ridică apa în mijlocul ochiului, la cinci pași de mine, și căzu iar, de asvârlea valurile de udară și blana pătuțacului. Asta na, gândii eu, numai lucru curat nu e. Dar făcui. Mi-e urât nu-mi este noaptea și'n draci, stafii, ori alte bălăncăni, nu credeam. Stai ș'o vedem și p'asta, gândii eu și'mi dibuii cuțitul la brâu. Până să se liniștească talazurile, mă pomenii la malul de dincolo, lângă ostrețe: câte, un om din apă. Ești până în brâu. Mă uitii și văzuți cu harba mare, păr creț și ciuit în cap, niște mâini lungi și slabe, o gură mare și un nas de-o palmă. Își se cu ochii belită tocmai la mine. Se nita la mine și eu la el... Imi făcui eu socoteala repede în cap: să fie om la scaldat?... De unde e, de nu-l cunosc?... Să fie om sadea, de ce-i sunt mâinile așa de lungi și așa de slabe?... Mă pomenii, că urătenia asta de om, plecă la mine cu gâtul întins, cu mâinile încordate pe lângă el și cu burta aproape lipită de apă. Eu:

— Hi hii... ară, ară, c'o să grăpez cu tine!... și trăsui cuțitul din teacă. El, când văzu așa, se opri în jumătatea apei și începui să mă privească țintă în ochi... Îl privii și eu. Mă gândii: tot om trebuie să fie.

Ne uităram unul la altul și auziam că băeatul nu mai șforăia, dar îl vedeam cu coada ochiului... Odată se dete afundu!... Eu rămăseam cu cuțitul gata, ca de-o eși lângă mine, să-l altcesc una, să-l învăț minte, să mai umble să sperie oamenii. Sezu mult. Alătul nu-l mai țineam de loc. Îl uităsem.

Așteptând eu să iasă din apă, auzii căle, își tot la malul de dincolo și apucă de ostrețe.

— Mă, lasă ostrețele!... Ți zisei eu. Dar el se ridică din apă, o prepestenie de om de mă îngrozii. Trupu îi era ca al nostru, dar avea niște picioare de doi stânjeni, și niște șolduri isite, de-ai fi putut s'atârni cășagi de ele. Iaca na, asta numai om

nu poate fi!... gândii eu. Picioarele erau lungi, onsele ca niște măciuci sub piele, și pline de păr. Iși pe malul de dincolo de tot și începu să scuture picioarele, de săreau stropii de apă tocmai la mine. Iși scutură mâinile și văzui că avea coadă.

Ei, când văzui că avea coadă, înțelesei că asta-i dracu, nu o om. Acuși drac-drac, dar ce-o să-mi facă ei mie, om botezat și îmbrăcat în haina lui Cristos?... Imi veni să mă închin, dar zisei: nu, să-i vedem isprăvile. El, începu să se uite la mine.

Căscă gura. Dinții luminați de lună i se vedeau mari și albi, ascuțiți ca de căine. Cerul gurei se vedea vănat.

— Măi căsă!... frumos ești!... zisei eu.

— Îți plac? mă pomenii că răspunse și el.

— Mie? Nu-mi plac!

— Ce-ai cătat mă aici? începu el.

— Da cine ești tu, mă? îl întrebai și eu.

— Eu sunt sufletul lui Radu Uci-gașul... Am omorât treizeci și patru de oameni: am ars în casă patru copii ai unui dușman al meu, și m'am înecat aici în umflătura morii...

— Și acuși de ce ești așa pocit?

— Așa sunt eu... Dar tu, pleacă d'aici!

— Măi băte, Radu ai fi, dracu ai fi, treaba ta, da eu de la pește nu plec d'acuși!

— Ba să pleci...

— Ba nu plec.

— Te fac praf!... se resti el.

— Tu pă mine?

— Eu pe tine. — Imi ținui corajul.

— Prostule, prostule, crezi tu că mă lasă D-zeu în puterea unui păcătos ca tine!...

— Așa!

Și unde sări odată în apă, de sări apa în sus, și mă udă de sus până jos. Simții puntea smulsă de sub mine, mă pomenii în apă, și o rupsei la fugă pe mal. Băiatul, care văzuse tot, începuse să răcnească: ta-ticule, ta-ticule. Alergai la băiat, ca să nu dea băiatul în alte alea... „taci tată, taci cu taica“...

Cine era tată ala?... Cine era de se certa cu matale?

— Taci taică... ai visat, nu era nimeni!

— L'am văzut tată, l'am văzut din capul locului... N'am visat...

— Ai visat taică... închină-te...

— Nu vezi că ești ud tată... și-a smuls puntea de sub tine...

— Hai taică acasă... hai!

Făcu o cruce și luai copilul de mână și păzește!

— Alău tată!...

— Măine la lucru toate taică, măine... acuși ți-e urât ție!

Trecurăm zăvoiu și isirăm din câmp... Mi se păru poteca care eș la Stan Mirceiu... Merserăm pe ea și mă pomenii la Stan al Cătrînii în bățatură.

— Hai taică piici!... Ișii în drum, dar cum fi lăsal, nu știu, că mă pomenii la Sandu, la vișini unde lega vitele. Mă rătăcisem în chiar satul meu. Dela Sandu, îndreptai iar drumul și nimerii acasă...

— Nevastă, nevastă, descuie ușa... Imi descuie ușa. Băiatul tremura.

— E pește?

— Ce pește... să-ți spuie fii-tău de daravela peștelui, și începu băiatul...

— Aulu!... Ucigă-l crucea a fost!...

Și închină-se nevasta și aprinde tămăie. Eu mă lungii pe pat, că simții așa o sfârșeală de nu mai puteam.

— Alău unde e?

— Acolo. Am pierdut și cutitul.

— Peștele?

— Tot acolo...

— Ostretele?...

— Tot tot... Trage-mă pe mâini, că mă sfârșesc...

— Aulu!... Aulu!... Și începu nevasta să mă frece pe mâini... Simții un fior de frig la picioare; vrusei să spu nevastă să mă nvelească, dar... nu putui zice nimic. Mă opintii, mă încordai, de loc!

Da asta ce-o mai fi? gândii eu.

Vroii să trag eu mînteanul cu mîna, dar o dusei nițel în sus și fleancă că-zu jos... nu mai putui să mișc nici mîna!...

— Ia uite mă, ori oi muri?... Vrusei să mă închin dar deloc... Închisei ochii, mi se stînsse lumina, și auzii: aulu!... aulu!... săriți că moare, săriți că moare Ionică ai meu!... Nu mai auzii nimic mai apoi, și văzui iar pe omul nalt călare pe pieptul meu și cu mîmile înfipte în gâtul-mi. Eu mă luptam cu el, să-l dau jos după mine...

— Ce mă, ucigașule, ce vrei?... — apucă-l de mâini și sucește-l. El măine, pe mine...

— Doamne, dar dracului mă dai tu, eu nu m'am rugat ție niciodată?...

— Și cum zisei asta, sosî un flăcău îmbrăcat în alb și apucă pe Radu de ceafă. Eu sării în sus, și dă-i cu picioru și cu pumnul...

În bătaia aia, mă pomenii c'o lumina... deschisei ochii și... nevasta mă jenea, iar un vecin, Chiru, îmi ținea lumânarea în mîna. Casa plîna de lume... Căpitan Tomescu îmi da c'o sticlă pe 'a nas... un hăla, de intra prin nas, de parcă-l găurea cu sula...

Vrusei să zic să stingă lumânarea, că nu mor, dar nu putui!

Ei, tot mor eu acuși!... Mă văd aștia că mor...

Imi veni a plînge de mila mea...

— Plînge, plînge... auzii lumea...

— Îi pare rău de lumea asta, ziceau alții... Eu țuguiai buzele și suflai spre lumânare s'o sting.

— Îi ese sufletul!... Și mi-o puseră mai lîngă nas, de parcă vreau să aprindă sufletul cu para lumînării. Nu putui s'o sting și tăcu cu ochii închiși. Arseră ei lumânarea și când mă forțai zisei:

— Stingeti mă, stingeti, că nu mor!... Și stînseră lumânarea...

Ei... ce să vă spuif!... Până dimineața mi-am venit în fire... Am trimes copii de au adus alăul, cutitul și peștele. Blana a găsit-o pe apă sprijinită la o plavie și alăul tras în-bentul apei, plutindu-i doar coada pe d'asupra... Dacă n'ar fi găsit copii toate alea pe la locul lor, dacă n'ar fi avut băiatul eu mine, care să-mi spuie mereu, uite chiar eu așa fi crezut, că am atîpit pe punte, fără să știu, că am visat și că singur am alunecat în apă... Dar era băiatul, care văzuse totul, tot așa de bine ca și mine... Asta am pătit-o eu.

DE DRAGUL TĂU

*Aș vrea de dragu-ți să scriu versuri,
Aș vrea o odă să-ți închin,
Să-ți cânt în ea iubirea ntreagă
De care sufletul mi-e plin.*

*Dar pana-mi astăzi nu mai poate
S'astearnă rimele șirag
Ca 'n alte dați; ci doar, refrene,
Cuvințele: „mi-ești! Mi-ești drag!“*

Ana Codreanu.

UN VIS

de IOAN DRAGU

S'au întâlnit în foyer-ul Teatrului Național, în timpul unui antract.

— Uite! Tu ești, Paule?... Dar ce ai?

— Eu? Nimic!

— Hm! Văd ce e. Ordecâteori întrebă cineva pe un bucureștean: „Ce ai?“ și el îi răspunde: „Nimic!“ înseamnă că are ceva.

— Fie. Nu-ți mai ascund. Am intrădevăr ceva.

— Ce?

— Am visat.

— Ca în piesa lui bietul Mircea Demetriad?

— Nu, dragul meu, ca într'o nălu-cire a lui Edgar Poe.

— Taci! Ia spune-mi și mie.

— Fie. Dar rămăie între noi.

— Da, da, numai între noi. N'avea teamă de public.

— Ascultă?

— Da, da, spune.

— Ei bine, ascultă. Eri seară, nevastă-mea dormea lîngă mine. Cum eu nu dormeam de loc, închipuește-ți ce întâmplare ciudată dă peste mine. Țineam brațul stîng afară din pat. Cum în odaie era cam frig, am volt să-mi bag mîna sub plapomă. Atîngînd din greșală gâtul nevastă-mi, unul din degete mi se așeză pe un buton mic de metal care puse în mișcare un resort ascuns. În aceeași clipă, capul nevastă-mi se dislocă parcă, se desfăcu în două, și-mi dete prilej să asist ca într'o cameră obscură, la visul care se desfășura în fața ochilor ei fachiși; e de necrezut, dar e așa.

„Specialiștii ții vor povesti despre visuri lucruri frumoase de tot, căci au de unde ști. Eu însă, ții jur că nu știu cum s'a întâmplat lucrul. Să te ferească Dumnezeu de nevasta ai cărei cap are un resort ascuns!...“

„Așa dar nevastă-mea visa că eu plecaseram în război, că murisem și că-i ședea minunat de bine în doliu. Se privea într'o oglindă și cânta,

ținînd între dinți câteva ace cu gă-mălie și încerca o tocă neagră de toată frumusețea. Un cap de operă al modistei ei!

„Deodată cineva bătu la ușă. Li-nica își înăbuși repede cântecul și începu să plîngă cu suspine în fața oglinzii, luându-și o poză duios de melancolică: ai fi zis personificarea unei elegii, ai fi zis statuia durerii. Apoi se duse să deschidă ușa, plîngînd cu lacrimi fierbinți.

„Văzui intrînd în odaia văzuvei mele pe un tînăr înalt și brun. Am recunoscut în el pe un fost prieten din liceu, doctorul Linteș, care poartă o barbă mare neagră umblă cocoșat și are pulpele patrate. Domnul vizitator respectă durerea noii Artemize. Îi ștersc ochii plin de delicatețe, vorbindu-i cu multă căldură de calitățile fizice, morale și intelectuale pe cari le posedam la cel mai înalt grad, când mă număram încă printre locuitorii planetei asteia înainte de a muri pe câmpul de onoare.

— „Nu, prea era spiritual Paul. Întrerupse ea ușor și grațios în clipa când doctorul vorbea de intelectul meu; ba chiar producea ilaritate ori de câteori deschidea gura, fiindcă era de o stîngăcie care ar fi oboșit îngăduința cea mai binevoitoare. Răspundea foarte anevoie la întrebări, ceace e un mare defect. Să nu fim nedrepti cu el fiindcă a murit; totuși, dacă îmi dai voie să fiu sinceră, apoi cred că cel mai spiritual lucru pe care l'a făcut în viața lui e faptul că s'a grăbit să moară.

— „Dar sufletul lui? obiectă Linteș.

— „Sufletul lui? răspunse ea. Suflet de avar, de lacom, de calorantator, de săcăit, de bosumflat, de gelos. Pot spune că a făcut din mine cea mai nenorocită dintre dintre femei. Dacă n'ar fi fost o perla, căsnicia noastră ar fi fost un infern. În sfîrșit, acum fiindcă a murit, mulțumesc lui Dumnezeu!“

Cred că sunt destul de miloasă, odată ce trec cu buretele pe trecutul lui. E din partea mea un act de eroism de care puțin din fiicele Evii ar fi capabile.

— „Dar calitățile-i fizice, madame!“

— „Dragă doctore, să nu mai stăruim asupra lor, zise ea repede și plecînd ochii. Sunt lucruri asupra cărora chiar cei mai fini oameni fac presupuneri nenimerite, și nu totdeauna lucrește e aur.

„În clipa aceasta a povestirii dragutei mele văduve ochii prietenului meu căpătară o expresie neobișnuită. Și se apropiară așa de mult de aceea ai Linichii, încât nu mai văzui nimic. Plictisit că am dat peste o orbire așa de neașteptată, mă hotărî să închid capul nevastă-mi și adormii gândindu-mă mereu asupra rostului visurilor. — „Câte lucruri bizare vede cineva în somn! eugetam eu...“

— Asta-i toată întâmplarea?

— Vai nu!

— Atunci, continuă. Mă faci să ard de nerăbdare.

— A doua zi, Linica s'a sculat de vreme; eu foarte tîrziu. Când văzui că deschid ochii, veni la căpătîiul meu, cu ochii strălucitori de bucurie. Ah! ce ochi frumoși, dragul meu! În curînd începu între noi convorbirea următoare:

— „A fost doctorul Linteș pe aici, Paule, zisea ea.

— Ei și?

— Ceace doream așa de mult, s'a întâmplat. Am să fiu mamă. Ah! are să fie băiat, gres și frumos, sunt sigură! Dacă vrei, luăm pe doctorul ca naș. S'a oferit adincaori, când l'am consultat asupra simptomelor mele. Ce băiat învățat!

— „Sunt încîntat, dar trebuie să consult și eu pe vreun savant asupra chestiunei dacă visurile pe cari le face cineva sunt imaginea viitorului sau oglinda trecutului!“

— Și ce ți-a răspuns nevastă-ta?

— A început să fredoneze „Voulez vous faire une petite promenade“...

Artistul rus Kravcenko, corespondent de război, face portretul unui spion capturat de o patrulă de cazaci.

— Dragul meu, eu nu-s cine știe ce învățat, dar mi se întâmplă și mie să euget câte odată. Ori, în urma reflecțiilor făcute acum, cred că e mai bine să nu întreb pe nici un savant.

— De ce?

— A nu știți nimic e tot ce e mai bun de făcut atunci când e vorba de faptele femeilor.

— Dragă Petre, vino să te îmbrățișez. Ești demn să fii trecut printre marii filosofi ai lumii...

Și cei doi prieteni, gonțiți de clopotelul care anunța sfârșitul antracului, porniră brat la brat spre fotografiile lor.

DORMI COPILE...

Lui Virgiliu

*Dormi, copil, cu păr de aur,
Făt-Frumos de prin povești,
Dormi căci astăzi nu mai vino
Blând zefir pe la ferești,
Să te-alinte, să te-adoarmă,
Să se joace 'n al tău pdr,
Și să-ți cearmă printre plete
Flori de lei și flori de măr*

*Dormi, copile, lasă plânsul,
E destul că plânge firea,
Lasă astăzi să te-alinte,
Să te-adoarmă povestirea
Lepănată de bunica,
Căci, mai eri, tot ea pe mine
M'adormia ca azi pe tine;
Dormi copile, dormi cu bine!*

V. Vlădescu-Atheștii

Convorbiri științifice

MOARTEA APARENTA

Nu e cititor, care să nu fi găsit prin cărți, romane, nuvele și chiar piese de teatru, sau chiar să fi auzit din svon, despre cazuri de moarte aparentă. Până în un romanier naturalist Emile Zola, într-o năvelă a sa cu titlul de „Moartea lui Olivier Bécailles”, ia ca temă învierea unui mort, sau mai bine zis a unui presupus mort.

Legenda aceasta este foarte veche și nu o vei găsi numai în romane, ci și în tratate de medicină scrise de profesori universitarii

Am auzit și eu, ca și dv. despre asemenea cazuri, dar ce e drept cu proprii mei ochi nu am văzut.

În orice caz, era ceva interesant, ceva care eșia din banalitate. Ce poate fi mai emoționant, de pildă, decât moartea unei mirese în ajunul nunței; plânsă de toți, îngropată în cavou, și iată că peste câțiva timp fiind nevoie din cine știe ce împrejurare, să fie desgropată, e găsită cu totul întoarsă în cosciugul său.

D. dr. Emil Gheorghiu, a ținut la „Prietenii științei” o conferință cu titlul de „Moartea aparentă” și ne așteptam cu toții, să ne aducă exemple de felul celor de mai sus, să ceară mari precauțiuni, înainte de îngroparea unui mort, când spre marea noastră deziluzie, distinsul medic, ne-a adus o sută și o mie de argumente, foarte convingătoare, că nu există cazuri de moarte aparentă și că tot ceea ce ni s'a spus, tot ceea ce am auzit în această privință, nu ține decât de domeniul legendelor.

Ne-a asigurat, că un medic conștiincios, are destule semne după care să se asigure că o persoană oarecare a murit de-abinelea, nu în glumă și ca să ne edifice asupra modului cum se formează legendele, ne-a povestit între altele următorul caz tipic.

Acum câțiva timp, prin 1911 dacă nu mă înșel, ziarele parisiene, printre care și *Le Temps* și *Le Journal* publicau o corespondență din Bourges în adevăr emoționantă. O d-nă în vârstă de vreo 80 de ani și ceva,

incetează din viață. Trebuia să fie pusă într'un cosciug metalic, așa că tinichigiul însărcinat cu confecționarea lui a cam întârziat. Aceasta spre fericirea presupusei moarte care s'a sculat de pe catafalc. E drept însă, că a mai trăit numai vreo opt ore.

D. dr. Gheorghiu, care pe atunci se afla în Franța, s'a interesat de acest caz și iată adevărul adevărat.

Doamna în chestiune a murit după toate regulile și medicul care s'a asigurat de moartea ei era asistat de un comisar, care, fire delicată a stat tot timpul cu batista la nas, ceea ce dovedea pur și simplu, că doamna nu mirosea deloc a opoponax.

Familia era divizată în două — probabil era o moștenire la mijloc. O partidă a comandat un sicriu la un antreprenor de pompe funebre, cealaltă partidă s'ar fi blamat, de sigur, dacă nu ar fi alergat la serviciile unui al doilea. Unul din cosciuge a sosit întâi și a fost preferat. În acest timp lumea se adunase în fața casei, d-na era bogată, cunoscută, era deci un eveniment oarecare pentru locuitorii liniștiți ai unui orașel ca Bourges.

Când a sosit al doilea cosciug, lumea îl privi cu mare admirație, un cosciug de om bogat. Nu trecură însă nici cinci minute și lumea văzu cu mirare, că cosciugul iese pe ușe, gol.

— Ce e?

— Ce să fie, spuse unul din ciocli — Francezul și când e cioclu e glumeț —, ce să fie, a înviat moartea, nu-i mai treube cosciug.

Într-o clipă strada se goli de lume, fiecare cetățean și mai ales cetățeană, transformându-se, în tot atâția reporteri. Într-o oră întreg orașul stia că bătrâna doamnă a înviat. Corespondenții ziarului, înainte de a lua interviewul moartei înviată, au telefonat știrea ziarelor din Paris și iată că a aflat întreaga lume despre această înviere, despre această glumă a unui cioclu.

Așa se creiază legendele.

Nu există, ne-a asigurat d. doctor Gheorghiu, un singur caz de moarte aparentă. În timp de epidemii e alt-ceva.

A uitat în această privință să ne spună o întâmplare cu mult haz. Pe vremea ciumei lui Caragea, când erau aruncați morții găsiți pe strade, prin curți și case în care și transportați afară din București, un cioclu, raportând seara câți morți a dus să îngroape, sfârșea raportul spunând:

— Am îngropat... atâți, dar prin dreptul cimitirului, unul dintre ei s'a sculat din car, a sărit jos și a

fugit al dracului pe câmpie, de nu l'am mai putut ajunge.

Astfel, putem să închidem ochii liniștiți când îi vom închide pentru ultima oară, medicii după o practică de mii de ani de zile, au ajuns cel puțin să deosebescă pe un mort de un viu.

Când d. Țițeica a încheiat ședința în care s'a ținut conferința de mai sus, a adăugat cu multă dreptate.

— Văd că pe morții vii nu-i mai putem plânge, căci nu există; rămâne să ne păstrăm lacrimile pentru vii care sunt morți, pentru cei care trăesc numai în mod vegetativ neferositori omenirii.

Victor Anestin.

Scrisoare din Japonia

Calea zeilor

În învălmășagul sanguin la care iau parte majoritatea statelor europene a fost târâtă și Japonia; cu acest prilej găsim necesar a reda aci mai jos câteva detalii despre cultul poporului japonez, corespondență trimisă în mod special pentru ziarul nostru:

Șintoismul, care după înțeles însemnează „calea zeilor” e religia internă a Japoniei. Parte neagră că Șinto ar avea dreptul de a fi numită religie; cultul însă ce conține recunoșterea și adorarea ființelor supranaturale are dreptul de a fi considerat ca o religie, în cât individul care se dedică „căii zeilor” trebuie să fie considerat ca religios.

Contra aserțiunii adesea repetată, că Japonia nu are nici o religie, mulți intelectuali și publiciști japonezi îi contrazic cu multă înverșunare; în timp ce străinilor care au vețuit în mod efectiv în mijlocul Japoniezilor le trebuie numai evidențierea anturajului său pentru a se convinge, că Japoniezii sunt una dintre cele mai religioase rase.

La drept vorbind, religia japoneză se deosebește prin atâtea forme de cea ce se numește în Occident religie, în cât cei ce nu ar observa în mod amănunțit ar putea-o privi numai ca o simplă formulă sau superstiție. Depășește, fără îndoială, și puțin formalism, ipocrizie sau superstiție în religia Japoniei ca și în statele din Europa și America, dar un atare incident nu nedreptățește faptul, că pentru majoritatea dintre japonezi religia să le fie o convingere reală.

De altfel Japoniezii par a fi tot așa de înfăcșurați și atrași de religia lor ca și majoritatea creștinilor; ca exemplu vedem cum că, cu ocaziunea construirii renumitului templu din *Kioto*, femeile districtului își tăiau cozile și împleteau fringhii ce serveau la ridicarea grinzilor pentru noua construcție. Una dintre curiozități care e din cele mai obișnuite în Japonia e obiceiul ca bărbații să stea mai multe ore în genunchi în fața altarului din locuința sa rugându-se cu voce tare și bătând tamburele. Obiceiul acesta nu are însă nici o nfrăurire asupra fervoarei sau credinței.

Șintoismul nu se poate mândri cu martiri, căci el nu a avut nici odată de pățimit persecuții; Japoniezii sunt fără îndoială predispuși la martirism, aceasta o dovedește în deajuns istoricul Budismului și Creștinismului din Japonia. În fiecare casă japoneză se găsește un altar al familiei, lângă care spiritele își primesc cu multă cuviință și respect reverența datorită lor. Numele însuși de Șinto „calea zeilor” definește că în timpul perioadei vechi a istoriei naționale, oamenii aveau de scop să stabilească raporturile dintre om și puterea supranaturală; de altfel, rasa japoneză e perfect convinsă de existența unei Puteri divine superioară omului și ca și în Occident cred că calea e spre Dumnezeu.

Și fiindcă dreptul principal este cultul strămoșilor, șintoismul nu-și îndepărtează însușirile sale de cele ale creștinismului, adică de concepțiile religiei din Occident. Creștinismul învățat a privi pe Dumnezeu ca pe tată și Îi i se închină Lui astfel. Isus zise: Când vă rugați spuneți: „Tatăl nostru care ești în ceruri, etc.” astfel creștinul divinizează pe Dumnezeu, părintele tuturor, pe când Șintoistul divinizează pe tatăl și pe părinții tuturor.

În rezumat: creștinul divinizează pe primul părinte pe când japonezii divinizează și pe urmașii lui. E adevărat, că creștinul privește pe Dumnezeu ca pe o însușire și fire superioară omenirii și fără îndoială, paternitatea lui Dumnezeu se explică prin mijloace și concepții mai puțin omeneste de cât ideea Șintoistă. De oarece importanța doctrinei creștine de la întrupare e posibilitatea care sugerează împreunarea lui Dumnezeu cu omul, astfel, se sugerează în mod precis un oarecare amestec divin la om. Deci creștinul consideră pe om ca pe fiul lui Dumnezeu; și mulți creștini îl consideră ca atare, independent chiar de introducerea

Regele Belgiei asistând la defilarea regimentului francez 7 de linie, căruia i-a decorat drapelul cu crucea Leopold

ASTEPTAREA

(După René Fauchois)

*Semnalul scurt, energie nu are să isbească
Auzul nostru 'n fine, auzul tuturilor;
Comanda așteptată nu are să pornească
Prin suflet să ne treacă vii fulger scipitor?*

*Miros de verde laur plutește 'n aer, zboară,
In inimi clocoțește al luptelor îndemn,
Înfipt în piramide stindardul se 'nfiară,
Cazarma pare templu, locaș sfințit, solemn.*

*Puternic simțim astăzi că 'n noi un zeu tronează,
Ne 'nvață eroismul cu sfințele lui legi,
Deșteaptă 'n noi dorința, înaltă 'ntraripează
Speranța cea mai sfântă a vieții noastre 'ntregi.*

*V'aud voios d'acuma strigarea vibratoare,
Când, mâine, spre fruntarii în rânduri sirinși pornind,
Vom saluta în zorii din ziua zălzoare
Și soarele și gloria d'odată răsărind.*

*Aud, aud, ca vișor cum trîmbițele sună,
Vestind sfîrșitul luptii cu glas triumfător,
Citesc cu ochii minții istoria străbună
Cu faptele 'n mărșă, cu vrednicie 'n popor.*

*Poteci pe care cade potopul de șrapnele,
Orașe liberate de horde d'învinți,
Nopti negre luminate de focurile rele
Al gloanțelor ce zboară ca stol de licurici.*

*Le văd acestea încă aproape, nu departe,
Privesc învălmășeala cu aspre gălăgii,
Riserică ce se surpă cu clopotele sparte,
Pericolele alături le văd de datorii.*

*Alerg și cad, peirea în brațele i mă prinde,
Mai string în mână mi arma, de pieptu'mi o lipesc;
Văd lupta mai încolo acumă că se 'ntinde,
Și moartea și triumful le văd cum îmi zîmbesc.*

*O mână nevăzută s'aplecă peste mine
Și mi mîngîie durerea c'un vis prea mult dorit:
O, Patrie iubită, te recunosc prea bine,
Primești dăruoasă pieptu'mi de sânge înflorit.*

*Vrăjmașul nu va pune pe satul meu robie,
Căci, iată, de ai noștri pe goană este pus.
Făcutu-mi-am deplină prea sfînta datorie,
O, mamă, nu mai plînge, înaltă ochii n sus!*

*Cu armele în mână suntem în așteptare,
Semnalul scurt, energie ostentii totii îl cer,
S'alerge ca furtuna p'a gloriei căvare,
Torrent purtînd pe valuri curaj, credință, fier.*

*Da, așteptăm. E ordin. Toți, toți supuși se 'nchină,
Vom auzi azi, mâine, semnalul așteptat.
Te vom slăvi d'a pururi, o sfîntă disciplină,
Când arma 'nvingătoare ne-o da ce am visat.*

N. ȚINC.

religioasă prin hotez. Ei bine, Șintoistul zice neînfățișat: că omul este fiul zeilor, fiul primului străbun: Dumnezeu și deci fiul tuturor strămoșilor de la primul până la ultimul, de oarece toți au dreptul de a primi reverențe. Prin urmare, dacă există relațiune firească între om și Dumnezeu, ideea șintoistă e tot atât de naturală ca și rațională. Întrebarea de căpetenie între aceste 2 religii e că numai primul tată, sau și urmașii au dreptul la reverențe? Șintoistul nu poate pricepe această diferență superioară, care se definește pentru creștini sau mahometani.

Dar, pe când creștinul crede numai în primul strămoș — Dumnezeu, și întruparea Lui în omul divin, Isus Christos, Șintoistul pare ași fi pierdut orice urmă din origina strămoșului divin. În loc de a cerceta întrebarea, care este acel strămoș? japonezul desvăluie ideea că fondatorul națiunii este fondatorul rasei și astfel Dumnezeu și urmașii Lui, deveneau pentru majoritatea oamenilor, obiectul principal al respectului lor.

În Japonia Dumnezeu ocupă în sufletul națiunii cam același situațiune ca și fiul întrupat în sufletul creștinilor. Împăratul e fiul cerului și reprezentantul zeilor pe pământ. După teoria aceeași mulțera dintre japonezi creștinismul le pare neobișnuit. Ei ezită a da lui Christos un loc în inima lor, pe care azi îl ocupă împăratul. Nu trebuie să se uite ideea că domnitorul, ca reprezentant al cerului nu e străin religiei din occident; japonezii remarcă că această concepție e o concepție relativă a dreptului divin al regilor ce rămâne în Occident pe a doua linie.

Deci vedem că Șinto e tot așa de vechiu, ca și Japonia. Abținerea religioasă a japonezului pentru domnitor, care clarifică în mod larg, înclinația profundă a supusului și înclinațiunea spre respect, Japonezii o evedențiază încontinuu împăratului lor. Aceasta însemnează că religia lor nu ar putea să aibă vre-o pretențiune cu excepție numai în cazul când întreaga omenire ar deveni japoneză. Totuși, e posibil că, pe măsură ce timpul progresa japonezul să se incline și mai mult luând concepțiile religiei creștine, privind astfel pe sfinți ca pe străbunii tuturor raselor ca și pe a japonezilor. Dacă vre odată se va întâmpla, ca japonezii să părăsescă concepția credinței plurală și să primească paternitatea lui Dumnezeu și fraternitatea omenirii, se va realiza o înțelegere mult mai simpatică între Șintoism și Creștinism. Relativ la concepția divină plurală, e interesant a observa, că câțiva dintre cei mai eminenți filozofi, printre care se numără și neuitatul profesor William James de la Universitatea din Harvard, înclină spre credința japoneză.

Șintoismul posedă admirațiunea unei colectivități de chipuri divine. Totuși nu toate sunt într-o situație egală, de oarece strămoșii împăraților lor sunt mult mai însemnați ca ceilalți. Lecurile sfinte împărătești sunt sanctuarele palatului imperial din Tochio, iar sanctuarele naționale sunt în Ise. Zeii, egali în rang sunt spiritele oamenilor viteji care se găseseră aproape în fiecare localitate. Apoi urmează spiritele strămoșilor familiei, care se reverențiază în casa lângă altarul familiei cu luminele și jertfele ce se oferă zilnic. Acei zei sunt sprijinitorii familiei imperiale și ai națiunii pentru al căror scop sunt invocați. De altfel printre zeii Șintului se află și multe divinități infericere care sunt supuse divinităților mari. În total se găseseră mai mult de opt miliarde de zei, cărora după Șint li se datorează adoratiunea poporului; mulțimea zeilor reprezintă viața supranaturală și nesfârșită a omenirii!).

1) În Japonia s'a constatat că se află peste 195.000 sanctuare Șintoiste.

să aducă critici unei asemenea religii binefăcătoare și demnă de îmbrățișat; și găsind că japonezii se dedică cultului străbunilor lor care întrupează concepția divinității, Budismul nu o disprețuia să o primească printre credințele sale. Astfel japonezii sunt Șintoști, alții Budiști, majoritatea însă s'a dedicat primei credințe găsind-o mai corespunzătoare stărei lor.

Mulți nu pot pricepe de ce Șintoistul poate fi creștin sau viceversa, însă totul re e pozitiv — după părerea creștinilor — domnitorii sunt reprezentanții cerului pe pământ.

În bibliile oare nu spune: „Puternicii ce există sunt preceștiunii cerului, adică reprezentanții lui Dumnezeu. Totuși, câțiva japonezi creștini au propovăduit multe fapte suspecte față de religia lor, în cât membrii au refuzat chiar de a face reverențele cuvenite în fața împăratului la solemnități. Majoritatea creștinilor nu văd în aceasta mai mult rău de cât în reverențele asemuitoare în fața tronurilor din Anglia sau România după obiceiul acelor țări. Misionarii în general înclină de a descuraja cultul credinței în strămoși, când ei se confundă cu adoratiunea datorată celui A Tot Pufinte și cu atât mai mult îl abandonează când reverențele își au izvorul eroismelor.

Deși conform constituției japoneze, religia e liberă și nu are nici o legătură cu Statul, totuși aceasta îi dă un oarecare sprijin. Într'adevăr ar fi suspect dacă guvernul ar ignora religia propriului său stat. Căci chiar însăși familia imperială urmează cu o exactitate hotărâtă scrierile Șintului, în cât ar fi de mirat dacă națiunea ar considera religia mai puțin necesară pentru țara și mers al statului. Ca urmare, unele temple sunt înțreținute și supravegheate de stat; iar școlile de copii sunt impuse să vină rezolvat pentru a se închina la aceste temple. Unii creștini au combătut abținerea guvernului de la manifestațiile religioase, — aceasta, fiindcă o acțiune contrarie la libertatea religiei.

Nu de mult guvernul prin organele autorizate ale Ministerului de Interne a convocat pe toți reprezentanții religilor Budiști, Șintoistă și Creștină pentru a se sfătui înțelegându-se la o comună conlucrare pentru accelerarea patriotismului și buna ordine în stat. Se pare însă că în Japonia se mărește convingerea, astfel că bunele moravuri nu pot progresa fără păstrarea credinței religioase. Într'adevăr, după părerea câtorva persoane autorizate se pare a se crede că se pot face și miracole care în Occident nu s'au putut să aibă de rezolvat relațiunile ideale între religie și stat ca în Japonia. Înșurșirea demnă de iubire și înclinațiunea spre Șintoism în acțiunile religioase motivează speranța că va veni vremea când acest fapt va fi mai mult de cât un vis.

Milută Simion.

A apărut IERUSALIM DE V. MESTUGEAN

Descrierea completă a orașului sfânt și împrejurimilor, cu numeroase ilustrații, pe hârtie velină.

Prețul 1.50

La librării, depozite principale de ziare și la Administrația Ziarului „Universul”.

La solemnitatea Șunkei-corci-sai, care are loc în fiecare primăvară și toamnă. Împăratul intră în sanctuarul imperial și face reverențe strămoșilor imperiali, iar în ocazii importante se duce și la Sanctuarul național din Ise. Majoritatea eminențelor națiunii urmează exemplul imperial. La solemnizarea lui Șibo-hai, Majestatea Sa idolatrizează spiritele celor 4 vânturi, adică toate spiritele lumii. Când are loc Kaname-Sai, împăratul intră în sanctuarul imperial spre a mulțumi strămoșilor zeilor pentru recolta fructelor din acel an, și la Ninome-Sai face un ospăț, drept mulțumire pentru seceris. Jertfele prinite se oferă spiritelor străbunilor, mijlocitori ai domniei imperiale.

Religia aceasta a Japoniei, fără dogme, credințe sau coduri morale, are totuși o puternică influență asupra vieții națiunii. Ea este mai mult o religie familiară, astfel mai mult omenească. Virtutele pe care le cultivă sunt în special acelea cari aparțin lealității și vieții conjugale. Ea lasă în mod larg o lume invizi-

bilă spre a purta grija de ea însăși. Șintoistul crede că dacă se poartă cu respect și cu reverențe obligatorii față de bătrânii și părinții națiunii, directiva vieții lor va fi plină de demnitate; în consecință, aceasta va fi rezultatul înclinațiunii spre progresul și civilizația națiunii Japoneze. Influența străină a cam slăbit puțin aspectul adevărat al Șintoismului în cât în ultimul timp părinții națiunii au cam suferit puțin curentul toinerar.

Se va vedea că acea religie care cultivă în lumina zeilor lor și spiritele întregii omeniri, poate fi tolerată. Șintoistul poate fi Budist sau Creștin și totuși nu poate fi primejdios credinței națiunii sale. De asemenea trebuie să se mai socotească că această religie reprezintă maximum simplității, de oarece nu are dogme, filosofie, în sfârșit nu posedă cărți sfinte și nu are nici o înrăurire asupra codurilor morale, a-fară numai de loialitatea și pietatea firească. Când Budismul a pătruns în Japonia, poporul nu a putut

Hoții mă, Radu mă!

— Faceți loc flăcăilor și nouă uncheșilor, că dacă nu iubeam noi aștazi nu mai erați voi.

Toți ne înderăm la o partă și făcărăm loc lui noi, Ion, să stea și el la foc.

— Așa taică, așa... Bună seara.

— Bună seara, moșicule, îi răspunserăm noi.

— Păi acuș vă potesc eu pe voi: vedeți la foc.

Ne așezărăm toți bucurați, fiindcă moșul, de sta cu noi, avea să ne spună basme, ori vreo întâmplare din vremea lui. El își scoase luleaua din brâu, o scutură și începu să se uite lung la noi.

— Tutun? A întrebă unul.

— Tutun, tăicuțule, că de când cu regia asta mi s'a ofticit și luleaua!... Ei, cum era odată!... Tutunul îl vindem la ovrei, uaeori și nepăpusit și luam o groază de bani. Opreai cât vrei și beai tot așa. Acuși agenți, draci, iaci, dai o depeșă lângă un gard și te pomenești cu vreo mărimă că și te întrebă: ce faci mă?

Unul și dete tutun. Moșul îndoa luleaua și puse un cărbune d'asupra și începu să tragă la fumuri.

— Voi mai puteți piti, că mai aveți ce... Eu, nu mai pot... De ce sunteți voi?

— De cel, răspuse unul.

— Păziți tată, păziți, că pe vremea lui Radu Anghel păziam și eu cu altă unsprezece inși. Și a venit Radu la noi la foc.

— Ei? întrebărăm noi.

— Ei, și a început să ne întreba:

— Strejari băeți?

— Strejari, i-am răspuns noi.

— Ori păziți pe Radu lu Anghel să nu vie?

— Pe el îl păzim... că a trimis hărtie boerului nostru să facă rost de bani...

— Boerul aci este?

— Aci, fu cu noi până mai adineaori.

— Da dv. cine sunteți? întrebă unul.

— Eu sunt Radu lu Anghel!

Toți rămaseră de lemn! Radu era cu zece inși după el, toți cătări și lunarmați.

— Vă frică? ne'ntrebă el.

— De unde?! răspusei eu.

— Atunci ține-m calul de coadă, pă, nă oi lua banii dela boer.

Sări după cal cu pistolul în mână.

Eu o băgai pe mână, dar stătui infipt.

El se încrunță și veni la mine:

— Tu curajos, ține de coadă!...

Și când își rotii ochii la mine apuca calul de coadă. Mi-era că mă inpușcă!

— Voi stați jos și să nu mișcați. Tu Alexe, vezi de el. Se scoală vrentunul, dă-i la mir!

— Am înțeles, răspuse un țigan, că rămase călare pe cal lângă noi. Toți șezură jos. Radu cu oamenii lui legară caii de gard și ne spuse:

— Să nu fure cineva vre un cal, că îl fac pe el cal. — Dracu ar fi putut să le fure caii, dar nu noi!...

Și plecără și în curtea boerască.

Eu țineam calul de sfărucul coadiei.

— Frate Alexe, nu s'ar putea să leg calul de gard?...

— Taci, că-ți risipese creierii pe iarbă.

Văzui că nu e de glumă cu idolu, făcui și ținui calul de coadă. Noi n'aveam decât ciomegile la noi. Ei făcui-culiță, Radu s'a dus în odaea slugilor le-a deșteptat și le-a luat la geam că să strige boerul, că hoții i-au spart magazia de grâu și i-au prins!... Boerul a descuiat și s'a pomennit cu Radu lu Anghel în prag...

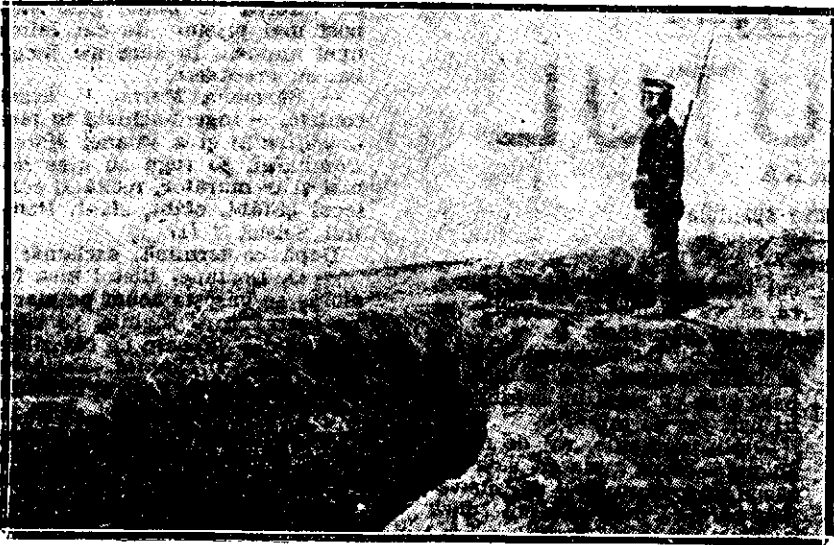
— Că...

— Nicl un că... banii!...

Slugile au fost duse de un alt hoț și închise în odaie, iar Radu a început să se răfulască cu boerul.

— N'am Răducule... n'am!

— Nu se poate cocoane să n'ai, doar

Inavia rusă în Galiția: sentinela rusă în fața imensei panorame a țării de cucerit.

și-am dat de veste că viu; banii, ori de nu, te leg și dau foc casei de arzi în ea!...

Știi barim că așa și-am spus și mă țiu de cuvânt!... N'a mai avut încotro: A scos boerul banii și i-a dat. Apoi Radu a dat mâna cu boerul și i-a spus să nu fie supărat, că el e domn de pădure, cum e și boerul domn de sat.

A venit la noi la foc.

— Ai ținut calul mă?

— L'am ținut.

— Na un galben!

Și mi-a dat un galben. Au deslegat caii și:

— Bună seara băeți și rămâneți sănătoși.

— Bună seara; umbrați sănătoși.

Ne-am uitat după ei până au perit în întineric. Începurăm să ne uităm unii la alții.

— Ce facem mă, strigăm?...

— Mai stai, zise unul, te pomenești că se întoarce sămpuște vreunul din noi.

Lasă-i să se mai depărteze!...

La vreo jumătate de ceas, am făceput și noi să strigăm:

— Hoții mă, Radu mă!...

Au început și slugile să strige, când ne-au auzit pe noi.

Unul:

— Să nu spunem că i-am simțit, că de-om spune cum s'a întâmplat ne omoară pe noi.

— Să nu spunem...

Dar dimineața s'a găsit unul frăguliu de gură și a spus. Atunci ne-a pus la bătaie și mie mi-a luat galbenul...

Iaca așa am pățit noi, hoții nu ne-au rupt oasele, dar cinstiții ne-a umflat dimineața ca pe herbeci.

Ce era să ne mai facă, să ne jupcaie?.. Cu Radu nu era de glumit: când ție-o făgăduia ție-o și făcea.

— Bine mă, ne judica boerul la vreo săptămână, voi doisprezece inși să nu faceți gură barim? Să n'aveți puști?...

— Păi bine boerule, cum să facem gură, că hoțu-i hoț, pe aia ie pus, făceam vreunul gură ne omora... D-ta n'ai avut arme, de ce nu te-ai bătut cu el?

— Păi a venit cu plan mă, cu plan...

— Păi de, dacă ai avea plan și d-ta ai face ca Radu!...

In sfârșit s'au potolit lucrurile și hei la vre un an am auzit că l'a inpușcat un calic de dorobant cu argint... Vezi, dau ei cu pușcile în el, dar fiindcă era dres nu-l neme-reau; dar cu argintul l'au răpus... Săracu, hoț-hoț, dar creștin cinstit... D-zeu să-l ierte, că mai băga câte un fior în boeri, de vedeau și ei că e cineva mai grozav ca ei...

Moșul căzu pe gânduri și nu ne mai vorbi nimic. Un țigan ne trezi din gânduri pe toți, părăsirăm focul și ascultărăm.

Jandarmul injura, că a trecut pe

lângă postul No. 3, o tablă pusă într'un salem — așa era postul — și nu l'a oprit nimeni!...

Ne răspândirăm pe la posturi, și așteptărăm „inspecția“!...

I. G. V.

Sacul cu glume

Doi soldați se prezintă la ofițerul de serviciu rugându-l să guste din conținutul gamelei lor.

Era o zeamnă negricioasă, neatrăgătoare, mai cu seamă pentru un sătul care dejunase la un restaurant de mâna întâi, așa cum făcuse ofițerul nostru. Slav însă datoriei, sorbi un vârf de lingură, și zise:

— Nu mi se pare rea ciorba asta, măi băeți!

— Da, răspuse unul din soldați, ciorba ar mai merge, dar vezi că, să trăiești domle locotenent, ne-o da drept cafea.

Un corespondent parizian povesteste următoarea istorioară, cam de actualitate.

Mai înainte d'a se începe războiul balcanic, sultanul a trimis regelui Bulgariei un sac de meiu c'un bilet în care-i scria:

„Efendi Ferdinand, mobilizează, dacă vrei, dar să știi că sunt în Turcia atâtea soldați câte boabe de mei în sacul ăsta. Acuma, declară război, dacă îți place“.

Regele Bulgariei, ca răspuns, îi trimise un sac mai mic, plin cu semințele mărunțele ale unui ardei foarte iute numit *ciușchi*, însoțit de un răvaș cu următorul cuprins:

„Bulgarii nu sunt atât de mulți ca turcii, așa e, dar te încredințez că, dacă-ți bagi nasul în treburile noastre, e ca și cum îți l'ai băga în dăsa-ga asta cu mâncarea noastră națională. Încearcă și o să vezi!“

Un tânăr elegant se grăbea să se dea jos din tramvaiu. Dar, sguiduindu-se trăsura, tânărul își pierdu echilibrul și căzu pe genunchii unei doamne și mai elegante.

— Măgarule! exclamă aceasta mâniată. Ce crezi că eu sunt scaunul d-tale? Dacă nu știi să umbli cu tramvaiul, stai acasă ori pornește-o pe jos.

— Iartă-mă, doamnă, îngână tânărul, dar greșiți!...

— Cum, greșesc? replică doamna fulgerându-l cu ochii. Ce vrei să zici cu asta?

— Vreau să zic, doamnă, că mă confundăți cu bărbatul d-voastră!

Un flășnetar venea regulat, odată pe săptămână, de cânta cu mașina lui foarte dezonată la fereastra unui domn. Acesta îl tolera. Într'o zi însă, enervat peste măsură, îi dete ceva și-i zice să plece numaidecât.

Flășnetarul îi mulțumește foarte

recunoscător și adaugă cu zâmbetul cel mai amabil:

— Uite ce e, domnule, dacă poți să ai putea să iei un abonament. Dă-mi un leu pe lună și nu mai via nici odată să-ți cânt!

Într'un salon.

— Știi că Alexandrina se mărită mâine? Într'o zi de Vineri! Se poate una ca asta?...

— Și de ce nu?

— Apoi, pentru că Vinerea e zi rea pentru căsătorii.

— Aș, prostii!

— Na nici o prostie. Din potrivă, e foarte adevărat.

Discuțiunea se aprinde între dame. Ca să se curme ciarta, se adresează unui profesor de filosofie care sta d'oparte făcut, cerându-i părerea.

— Ce zice d. profesor: nu e așa că e rău să se facă nuntă Vinerea?

— De sigur că e rău, răspuse acesta. Și e rău, pentru că Vinerea nu poate să facă excepție din celelalte zile ale săptămânei.

Niște excursioniști au pornit dela Sinaia să se urce pe Omul.

Printre ei se află și un domn de vreo patruzeci și ceva de ani, care-i întrece însă pe toți prin sprintenia pasului și mersul neobosit. Este admirat de tovarășii lui de drum rămași mai urmă. Unul din ei observă:

— Asta trebuie să fie vr'un vânător care cutreeră mereu munții de calcă așa de ușor și merge atâta de iute!

— Ba nu, îi răspunde altul. Să-ți spun eu taina repeziciunii picioarelor lui!...

Și-i adăogă încet la ureche:

— A fost casier!

Viața artistică și literară

Compania de operă, căreia i s'au adus atâtea îndemnuri și i s'au înclinat atâtea urări, a încetat. Mutată de la un teatru la altul, săcătă de scrisori deschise, enervată de elemente admirabile, pentru vițarea și vdevarata operă română, sesiunea s'a închis printr'un benchet, la care au participat și doi miniștri Dacia și Mortun.

Nădăjduim, că dacă simpatia și entuziasma încercare a studenților de a fi început ei n'a avut o consistență continuă, va urma în curând o disciplină mai matură, care să străngă vâlcvoasele elemente artistice românești, și să ne dea Opera.

Sonete portugheze traduce d-ra Miller-Verghe dintr'o poeză engleză.

Sonetele sunt portugheze, ca să nu fie altfel, — autoarea lor e însă o poeză engleză, pronunțat litric.

Traducătoarea, stăpână pe versificație, abilă în a vedea nuanțele are meritul de a fi redat în românește — în tiranica formă a sonetului — poezii desigur originale pentru literatura noastră.

Sonetele portugheze au toate o împănziro de lirism întunecat și misticism vag, — aceste însușiri însă formează o completă unitate în forma lor delicată.

Miorița și Călușarii de Th. Speranția.

Cunoscutul profesor, care a muncit nu numai adunând anecdotele populare, dar le-a redat și într'o formă mai accesibilă popularizării, este și un harnic învățat în puțin fixata știință a folklorului.

În studiul asupra Mioriții și călușarilor, d. Speranția aduce noi cunoștințe istorice și deci explicațiuni, care dovedesc origina dacieă a baladei populare și a jocului călușarilor.

FERNAN CABALLERO

RECRUTUL

NUVELA

— Tradusă din limba spaniolă —

— Urmare —

Nu mult după aceea, trupele menite pentru Havana au primit poruncă să se imbarcheze, cei ce se învoiau să se ducă acolo bucurându-se în schimb de o reducere de doi ani de serviciu. Recruții se folosiră care mai de care de prilejul ce li se oferia ca să apropie epoca în care aveau să se întoarcă la glia lor. Și în acest chip toți voluntarii fuseseră trimiși la un port de mare, pentru a fi imbarcați ocazional. Acolo au fost încazarmați.

Fie însă din pricina căldurii, fie că era vorba de o boală periodică, fatalitatea se abătuse din nefericire asupra trupei și mulți dintre voluntari se îmbolnăviră de o oftalmie foarte primejdioasă.

Cum boala era molipsitoare, soldații fură scoși din cazarmă și repartizați în locuințe particulare, măsură multumită căreia boala se mărgini numai la cei atinși la început. Aceștia fură internați în spital. Printre bolnavi se afla și Benito, a cărui stare era mai îngrijorătoare decât a tuturor celorlalți. Sărmana ostășii erau căutați de un chirurg tânăr, care, pe lângă că era dibaci în meseria lui, manifesta interesul cel mai viu și mai dăruitor în favoarea pacienților săi. Benito în deosebi îl înduioșă nespun de mult: firea lui bună, chipul lui măndru, toate ale lui inspirau simpatie celor dinprejur și mai ales tânărului chirurg.

Acesta constată cu mare durere că oftalmia bietului recrut era aproape incurabilă și că, pe când ceilalți se însănătoșeau pe rând și părăseau spitalul, boala lui Benito se înrăia tot mai mult și devenea tot mai cu nepuțință de tămăduit. Trecură mai multe zile de constatare tristă, fără ca medicul să prevică pe bolnav de starea lui primejdioasă, care amenința în floarea vieții să nu mai vadă lumina zilei și tot ce-i era mai drag pe lume, să fie nefolositor, cu toată vlagă lui, să fie veșted cu toată înflăcărea tineretii sale, și slujit, cu toată frumusețea care-i împodobia; să fie expus sărmanul, să-și cerșiască pâinea, cea de toate zilele, el care era merit să fie sprijinul părinților, al soției și al copiilor săi.

Cu toate acestea, boala se încuibă de la o vreme într-un singur ochiu, ușurându-se celalt într-o clipă.

— Domnule — zise Benito într-o zi doctorului — cți ceilalți flăcăi s'au făcut bine și au ieșit din spital. Să-mi fie mie oare mai rău decât lia fost lor, de nu mai scap de acest chin?

— Da, dragul meu, — răspunse chirurgul cu inimă rea: — boala ta este mai rea. Numai eu știu și cu Dumnezeu cât m'am trudit, ca să te fac bine. Te-ai îmbolnăvit puțin, dar...

Doctorului i se făcu milă și se opri.

— Dar... ce? — întrebă bolnavul

— Dragul meu flăcău — răspunse medicul cu a tăncă mahnire — tare mi-e teamă că... o să rămâi fără un ochiu.

— Să rămân chior? — exclamă tânărul ostăș.

— Am făcut tot ce mi-a fost cu putință, ca să prefăcăm acest rău — răspunse chirurgul.

Care nu-i fu însă mirarea, când, rostind aceste cuvinte, văzu pe Benito izbucnind într-o expansiune negrăită de bucurie!

În primul moment i se păru că bietul recrut își perduse mințile.

— Domnule! Domnule! — exclama el. Stavă tie Doamne! Domnule! Sunt un om nefericit, dar de ce nu-mi dai Atotputernă-

cul toate comorile de pe lume, ca să vă răsplătesc binele pe care mi l'ați făcut!

— Cel nu ți-e bine, măi omule? exclamă medicul. Va să zică îți pare bine că perzi un ochiu? Ori îți bați joc de mine?

— Nu, domnule, vai de mine! Se mai poate una ca asta? — răspunse recrutul; — dv. nu vedeți oare că o să mă pot duce acasă?

Contele și prietena sa tăcură câteva clipe, sub influența emoției pe care o simțiau, admirând această dovadă vie de sfântă iubire de familie și de cămin. Îi înduioșase durerea unei situații, din care putea eși cineva cu atâta bucurie, deși cu prețul unei nenorociri așa de grozave.

— Ați dovedit pe deplin aserțiunea pe care ați făcut-o, — zise contele în sfârșit, — și dacă ostașul spaniol este voios și ascultător, cinstește milităria respectă dreptul patriei de a chema pe fiii ei sub steag, apoi cauza pentru care îl vedem dispus totuși a face orice jertfă, ca să nu-și schimbe starea, până a nu se înroia, este în adevăr numai dragostea adâncă și pătimașă, pe care o simte inima lui pentru familie și pentru locul în care s'a născut. Cunosc toată întâmplarea pe care mi-ați istorisit-o. Benito este nepotul logofătului meu din V..., unde s'a întors în es' toamnă, pe la sfârșitul culesului viilor. Din întâmplare eram și eu acolo pe acea vreme.

— Și s'a întors pe neașteptate? întrebă marchiza cu o curiozitate setoasă. A făcut surpriză mare familiei sale?

— Am aflat toate amănuntele întoarcerii sale de la nevasta logofătului care este o femeie așa de bună de gură, că dacă isprăvește ce are de spus și nu mai are nimic de adăugat, apoi o ia de la cap și pornește din nou ca o moară stricată, știți tocmai ca la Cameră.

— Atunci, vă rog să-mi spuneți și mie acele amănunte; nu vă puteți închipeți ce mare plăcere o să-mi faceți.

— Trecuse un an de la plecarea recruților; durerea mamei și a logodnicei lui Benito era însă tot așa de mare ca și în ziua plecării. Dursile fără leac ridică vorba *Imposibil* ca o barieră împotriva oricărei nădejdi și o pun pe inimă ca o piatră neînmormânt.

Durerea pe care o inspiră însă o nădejde îndepărtată paralel cu teama de alte dureri și mai atâta și umflă valori de neliniște și de amărăciune pe marea de sbucium ce se revărsa în inimă.

— De aceea, familia recrutului care credea că acesta se imbarcase pentru Havana, era frământată de cel mai grozav sbucium, într-una din serile lugubre și vijelioase, cari au prevestit așa de timpuriu toamna actuală. Ploaia cu găleata, de parcă era prăpădenia pământului. Vântul se deslănțuia cu toată furia lui capricioasă și suverană, suerând lugubru ca pe un câmp de războiu și smulțând acoperisurile caselor, ca un trufaș obraznic care zvărie cât colo pălăria celui smerit ce nu se descoperă în fața lui. În tăcerea adâncă a nopții, mugetul vijeliei nu era îngânat de cât când și când de tunete îndepărtate. La răstimpuri, beznă era spintecată de câte un fulger năbădăios. Această frământare vijelioasă și năpraznică a elementelor găsea un răsunet fidel în inimile sărmanei familii îndurerate. *Mama...*

— Am ghicit! — întrerupse pe contele marchiza. Vai! Am ghicit

că durerea nu putea găsi adăpost mai prielnic decât în inima unei mame... în care s'a încuibat cu precădere.

— Sărmana Marie, — urmă contele, — ingenunchiată în fața Crucifixului și a icoanei Maicei Domnului, se ruga cu glas domol și tremurător, recitând cântecul „Sfânt, sfânt, sfânt, Domnul Sebaot!” (1)

După ce termină, exclamă: — O, Doamne! Bietul meu feciorăș se găsește acum pe mare, pe marea care înghite, se zice, mai multe vapoare de cât zilele unui an! O, Sfântă Fecioară Prea Curată! Tu care ai mântuit atâtea vieți de marinari, ce ți-au cerut ocrotire, în clipe de răstriețe și de aman, Sfântă Maică a Domnului, ascultă ruga fierbinte a unei alte mame! *Isuse Doamne!* Viața ce mi-a mai rămas așa de-o toată, numai să-mi vad băiatul lângă mine! Nu-ți pot cere o minune așa de mare; rogu-te însă fierbinte: scapă-l de această furtună că vai și amar de el, săracul, va fi în această clipă, lipsit de orice ajutor!

Mântuește-l, Doamne! Te rog smerită pe lacrimile Maicei Tale! Mântuește-l!

— Mântuește-l, Doamne! — repetă întreaga familie, înecată în suspine.

— De ce a cerut el să se ducă în America? suspină vară-se, Roza. De ce s'a expus să se avânte pe mare, care nu e prietena nimănui?

— Băiatul acesta o să mă omoare cu zile! exclamă Maria. Ce îndur eu acuma, e mai rău de cât moartea chiar.

— Păi, firește că o să fii omorâtă cu zile, nu de el însă, ci de tine însăși! zise gospodarul casei. De când s'au pomenit Indii-le acelea, s'au tot dus doar spaniolii într'acolo și s'au întors înapoi, cum mă duc eu de acasă și mă înapoiez! Nu-i așa? Cel Dară s'a dus și Benito al nostru pe mare, apoi, musai, trebuie să se înecă? Ți-a intrat gândul așa în cap și pace bună! Nu știu eu? Când îți intră ție d'alde astea în cap, apoi dă Doamne bine! Nici cu boii nu ți le mai poate scoate cineva!

— Iac tac! și tu, Martine! îi răspunse Maria. Vorba aia: s'au arde și baba se piaptână. Ori te faci? Ba că chiar! Eu să nu știu! Inima ta face acum: taca-taca! taca-taca! ca și la mine. *Isuse!* adăugă ea, acoperindu-i fața cu amândouă mâinile. La vederea unui fulger însoțit de un trăsnet năpraznic, urmat de exploziile repetate în cari se prelungește tunetul put-ricnic, când se frământă vijelija deasupra noastră.

Fetele începură să cânte trisagiul, iar Maria căzu pe un scaun, strigând jalnic:

— Vai de mine, băiatul meu! Vai de mine, băietelul meu! usă. Un copil dădu fuga să deschidă.

— Cioc-cloc! Se auzi deodată la — *Isuse!* strigă el, după ce o deschise. Tată, tată, un străin! Gospodarul n'avuă să răspundă și străinul intră iute în cameră, se uită lung în toate părțile, văzu pe Maria, dădu buzna asupra ei și o îmbrățișă, zicându-i:

— Așa-i că m'ai chemat, mamă! Iată-mă!

Sunt scene în viața aceasta, pe cari nici pensula nu le poate zugrăvi, nici pana, descrie. În cea întrecută de sbucium se revărsa acum un potop nesfârșit de bucurie. De geaba trăsnia afară: de geaba muzica vijelija; de geaba potopia ploaia torentială. Înăuntrul strălucia soarele din luna lui Maiu. În locul rugilor înduioșătoare, icoanele erau acum obiectul celor mai fierbinti mulțumiri.

— Minune! Minune! Minunea lui Cristos! exclamă mama, care nu mai știa pe ce lume se găsea.

— Minune! strigau cu toții, buimăciti!

1) La catolici *Trisagium* (N. Tr.

Maria nu observă beteșugul lui Benito, decât numai după ce se apropiă acesta de lanpă.

— Benito! strigă ea îngrijorată. Ce va să zică asta?

— Asta va să zică — răspunse flăcăul — că scutirea m'a costat pierderea unui ochiu.

— Atâta pagubă! zise Roza cu voce bună și cu gingășia demerdătoare a dragostii adevărate.

— Dragul mamei, dragul mamei! Și ai fost în campanie! Spune, zău! întrebă Maria cu neliniște.

— Da, am fost în spital și m'am luptat cu un dușman al meu, dar nu al lui Vodă.

— Vai, Dumnezeu! exclamă biata mamă, plângând amar, — băiatul meu a pierdut un ochiu!

— Ei și! Nu vezi că i-a rămas celalt? îi răspunse Roza, izbucnind în hohote de râs.

— Vai, Doamne, ce pocit a rămas bietul meu Benito! suspină Maria, frângânduși mâinile de durere.

— Nici de cum, tușico dragă, răspunse Roza cu aceeași voce bună. Eu trebuie să mă uit dacă fi șade bine sau rău și ahi! Doamne! îi găsesc acum măndru ca soarele, cum îl găsiam și înaintea.

— S'a sluit băiatul meu! S'a slujit soarele meu! repetă Maria plângând. Mai bine să-mi fi secat ochii de plâns, de cât să-l văd chior pe Benito al meu!

— Mătușico, doar eu o să-l iau, nu mata, și mie nu-mi pasă nici de cum, dacă e chior!

— Răspunse Roza.

— Vai, dacă aş putea scoate un ochiu de la mine și să-l pun la dânsul, în locul celui pe care l-a pierdut, ce fericită aş fi, Doamne! continuă cu suspine sărmana mamă. Eu, care te-am făcut cu doi ochi mai frumoși ca două stele! Vai, Dumnezeu! Ce durere! Ce durere!

— Nu mai plânge, femeie hăi! îi zise Martin în cele din urmă, scos din fire. Mai bine mulțumește lui Dumnezeu că s'a milostivit, Sfântul și ni l-a adus înapoi. Adineauri nu te învredniceai să-i ceri un hatâr așa de mare și, după ce ți l'a făcut cu penasă mare, în loc să zici bogdaprosti de o mie de ori, tu plâ... Anghi ia așa d'a surdă! Tu vrei, vorba aia, și frumoasă, și lăptoasă, și de vreme-acasă! Apoi de! Când ar sta Dumnezeu să ne între în voie la toate, pe cât vrem noi, unde ar ajunge?

Afară de asta, ai uitat că *Tot ce e desăvârșit...*

Cerului i-a fost merit?

Contele tăcu; marchiza inclină capul și făcu de asemeni.

— La ce vă gândiți, draga mea prietenă? o întrebă contele, după o pauză oarecare. V'am convins, în sfârșit, cu ajutorul faptelor, că desăvârșirea aparține numai vieții cerești?

— Mă întrebam eu singură, — răspunse marchiza — care din cele două femei îl iubea mai mult pe Benito: mama lui, pe care o măhnăia așa de adânc defectul cu care se alesese, sau logodnica Roza, căreia îi păsa așa de puțin de acest cursur.

— Fiecare în felul ei a fost tipul desăvârșit al iubirei respective răspunse contele.

— La rândul dv., dragă contele, termină marchiza convorbirea trebuie să deduceți din toate acestea că există și în lumea aceasta orice dragoste nobilă în inima femeii!

1) cu condiția să fie aveva nobilă, și... *nestăruțată*. (Păr. trad.)

